

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

Szeptember hónapban Mihály napja a pásztorok legnagyobb ünnepe. Ez a nap a gazdasági év fordulója: ilyenkor szakad meg minde-
nütt és végleg a fű gyökere, megszűnik a mézelés, az asszony is beléphet már a méhesbe, a halak a víz fenékre húzódnak.

A Szent György napján kieresztett marhát számos vidéken ilyenkor hajtják be. Gyergyóban farkasünnepet tartanak, hogy a jószágot megóv-
ják az ordástól. Csíkmenaságon a pásztorok "számba adják" a jószágot. Szent Mihály napja a pásztorok elszámoltatásának és szegődtetésé-
nek időpontja is. Az esti mulatságra a gazda és a pásztor együtt veszi meg a pálinkát, a gazda még kenyeret, a pásztor sajtot visz. A számadó
főhelyre ül, fejére koszorút tesznek. A multság furulyaszó mellett reggelig tart, aztán a pásztort táncolva kísérik hazáig. Országsszerte Szent
Mihály-vásárokat tartottak. Rendszerint e vásárok adták a téli holmik beszerzésének alkalmát. Az új borok is elfornak ekkorra, innen a "bor-
szűrő Szent Mihály" elnevezés.

Apátfalván e napon adták a jegykendőt a lánynak. A göcsejiek szerint Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet. Azt tartják
Csanádapácán, ha a fecskéket itt éri Mihály, karácsonyig enyhe, szép idő várható. A bábolnaiak mondásában: "Szent Mihálykor keleti szél
igen kemény telet ígér. Ha Szent Mihály napján dörög az ég, szép ősz lesz, de kemény tél!"

Tisztelt Tagjaink!

A néphagyomány felelevenítése után egy fontos információ!

Aki kérte az anyatehén tartás támogatást 6 hónap tartási kötelezettséget vállalt. Az állományukban bekövetkezett változást, melyhez állator-
vosi igazolás is kell, ne felejtsek el bejelenteni a K5604-es nyomtatványon! A nyomtatvány letölthető a www.magyartarka.hu web oldalról.

Füller Imre

ügyvezető igazgató, MTE

TARTALOMJEGYZÉK

Teljesítettük a feladatot!	4
Miért tartunk magyartarkát?	6
Magyartarka tenyésztés Keszthelyen	7
Béke Mezőgazdasági Szövetkezet, Hajdúnánás	8
V. Tarka Fesztivál, Bonyhád	9
26. Európai Hegyitarka Kongresszus Ausztiában	11
OMÉK, ahogy mi láttuk...	14
Kevesebb vágómarha 2005-ben	16
Emlékezések	17

**A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: <http://www.magyartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

TELJESÍTETTÜK A FELADATOT!

Anyatehén-tartás tenyésztőszervezeti igazolása

A 28/2005. (IV. 1.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatásokhoz kapcsolódó 2005. évi kiegészítő nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló IV. fejezet foglalkozik az anyatehén tartás támogatásával.

A rendelet, április elsején került meghirdetésre. A benne megfogalmazott anomáliák - miszerint a termelésellenőrzés alatt álló bika előállító gazdaságok, amennyiben tejtermeléssel is foglalkoznak, és ennek volumene meghaladja a 120.000 kilogrammot, a gazdaság a húshasznosítású állományára nem igényelheti az anyatehén-tartás támogatást - szükségessé tették a rendelet módosítását. Megpróbáltuk mindannyian - nem csak a Magyararka Tenyésztők Egyesülete, hanem az összes "húsos" tenyésztő egyesület, valamint a HUMOSZ - megszüntetni a módosítás megjelenését, de fáradozásunk hiába valót volt. A válaszokban a tárcaközi egyeztetésről, a jogi főosztály dolgozik rajta, újabb tárcaközi egyeztetés, ... hallhattunk folyamatosan. Az idő meg csak szaladt. Olyan gyorsan, hogy kértük az időpontok módosítását is, természetesen megint nem egyedül csak mi, hanem összefogva mindannyian. Végül a módosítás elhúzódása az eredeti rendelet összes határidejét is 15 nappal meghosszabbította. A 64/2005. (VII. 12.) FVM rendelettel a 28/2005. (IV. 1.) FVM rendelet végre módosításra került. Azok a húsmarha tenyésztéssel rendelkező gazdaságok is igénybe vehették a támogatást, akik tejelő állománnyal is rendelkeznek. A módosítás még egy bennünket érintő változtatást is hozott. Az első rendelet az igazolások kiállításának szakmai feltételeit és eljárásrendjét a tenyésztőszervezetekre bízta a rendelet hatálybalépését követő 15 napon belül. Ezt a tenyésztőszervezetek meg is tették, hiszen a Minisztérium illetékes osztályának a rendelet megjelenésének napján megküldtük a szakmai feltételeket és az eljárás rendjét. A módosítás a hibák kiküszöbölése mellett a már elvégzett feladatot - szakmai

feltételek, eljárásrend - átruházta a minisztériumra, a rendelet hatálybalépését követő 15 napon belül. Így hivatalosan 2005. július 27-én jelent meg a már több hónapja készen álló feltételrendszer, ami többek között kimondta, hogy a tenyésztőszervezeti igazolás iránti kérelemnek július 30-ig be kell érkeznie az egyesületekhez. Nem igazán értettük és ma sem értjük, miért kellett 15 napot várni egy kész szöveg megjelenésére? Azért mert ennyi napot ad a rendelet és azt biztosan ki kell tölteni? E szerint több mint 10 000 ezer gazda kapott "három napot", hogy benyújtsa kérelmét. "Rengeteg idő!"

Egyesületünk dacolva az elmarasztalásokkal a honlapján közzétette - még a rendelet módosítás megjelenése előtt - a kérelemhez szükséges nyomtatványokat, a HUMOSZ által elkészített szakmai feltételeket és eljárásrendet (ami július 27-én lett hivatalos).

Levélben kértük a falugazdász központokat, a Megyei FVM Hivatalokat, hogy segítsenek a tájékoztatásban. A következő levelet írtuk a Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége nevében 2005. június 24-én:

"A Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége a 28/2005. (IV. 1.) számú FVM rendelet anyatehén támogatás igénylése, lebonyolítása kapcsán kéri az Ön segítségét. A Szövetség egyesületeinek a rendelet alapján a gazdánál ellenőrzést kell tartaniuk. A helyszíni ellenőrzés végeztével pedig, igazolniuk kell a fajtát és a szakszerű apaállat használatot.

Sajnos az információ az Egyesületi tagokon kívül nagyon lassan és sokszor helytelenül jut el a gazdákhöz. Kérjük Önt, hogy a falugazdász hálózaton keresztül segítsen bennünket, hogy a meglévő lehetőséget mind több gazda ki tudja használni, igényelni tudja a támogatást.

Mellékelten csatolom azt a folyamatleírást, ami mentén a feladat késedelem nélkül elvégezhető, és egy igazolást kérő lapot."

Sajnos ezt a levelet nem lehetett a mai bürokrácia mentén hivatalossá tenni, hiszen mindenki tudott arról, hogy módosítás kö-

vetkezik és nem jelent meg hivatalosan a szakmai kritérium és eljárásrend. Természetesen mindenki szurkolt nekünk, hogy sikerüljön a lehetetlen, de segíteni nem igen tudott. Azt is el kell mondani, hogy voltak olyanok is, akik a szakmai kritériumok, eljárásrend és igazolás kérő lap hivatalos megjelenése előtt is segítségünkre voltak az információ továbbításában, de Ők voltak kevesebben (sokkal kevesebben). Természetesen voltak szép számmal olyanok is, akik azt szerették volna, hogy ne sikerüljön az igazolások kiadása. Néha arra is gondoltam, lehet, hogy azért húzódik minden, mint a rétestészta, mert be szeretné valaki bizonyítani, hogy nincs szükség a tenyésztő szervezetekre, hiszen lám-lám egy feladatot bízunk rájuk ezt sem tudták teljesíteni. No ezek után július 12-én megjelent a módosítás.

Az MVH abban a pillanatban, amikor az FVM honlapján olvasható volt a 64/2005. (VII. 12.) FVM rendelet nagyon gyorsan átadta a K5600, K5601, K5602-es támogatási kérelem főlap és betétlapokat - köszönet a gyors munkáért - így a nyomdában elvégeztük a sokszorosítást 8000-8000 példányban és az újságunkkal együtt 5000 magyartarkát tartó gazdának, és tenyésztetnek küldtük el.

Az ország minden megyéjében kerestünk olyan agrárszakembereket, akik foglalkoztak munkásságuk során szarvasmarhatenyésztéssel, ismerik a fajtákat és képesek, ha kell 15 órát is dolgozni. Velük 2005. július 1-el szerződést kötöttünk. Ez úton is köszönjük embert próbáló munkáját mind a 35 főnek, név szerint:

Balla András, Barta Ervin, Bene Szabolcs, Gárgyán István, Grácia József, Győri Sándor, Hajdú Lajos, Húth Balázs dr., Kiss János, Kiss János Illés, Kiss Zoltán, Köhler István, Kovács László, Kudri László, Major Károly, Mészáros Géza (és kedves felesége), Molnár Péter, Nagy Barnabás, Pál Károly dr., Pál Lehel dr., Pávai Miklós, Repovszki János, Ribai József, ifj. Rusvai Béla, Rusvai Béla, Somogyvári József, Sümei Árpád, Szabó Tibor, Szarka Dénes, Szlávik József dr., Tonkó Tibor, Tüdő János, Vajda György, Ván Jenő, Varga Pál.

Volt nyomtatványunk és 35 megyei megbízottunk, akik vállalták a "kálváriát", bővítettük az irodai létszámot 10 főre és indult a roham. A legtöbb egy napon hozzáink beérkező levél 826 darab volt. Aki már dolgozott irodában az tudja, hogy ezt a mennyiséget egy ember egy nap alatt tudja felbontani, ha rendszeren, kitartóan dolgozik. Egy emberünk folyamatosan a telefon mellett ült, hiszen az reggel háromnegyed hét környékén megszólalt és csengett délután fél ötig, ekkor még nem hagyta volna abba, de mi fax hangra tettük, hogy két-három órát legalább kisebb lármával tudjunk dolgozni. A kérelmek beérkezését követte az ENAR ellenőrzés. Sok érdekes dolog derült ki már ezen a ponton. Egy-két példa:

♦ Az összes tehenét levágatta az igazolás kérelem beadása előtt. Felhívtuk, a válasza, ezt a tanácsot kapta, mert a rendelet megjelenése napján még éltek az állatai tehát jogos a kérelme!

♦ Az állatok nem a kérelmező nevére szerepeltek, hanem a feleségén, vagy fordítva. Felhívtuk, kiderült, hogy a tulajdonosnak regisztrációs száma sincs, de azt tanácsolták, próbálkozzon!

♦ A faluban hárommal összeálltak, mert így volt meg a három darab.

♦ Az állatból a legelőn kihullott az egyik füljelző, azt egy lopott állatba behelyezték majd vágóba értékesítették a már füljelzővel rendelkező állatot, pedig maga az állat amelyik a legelőn elhagyta a füljelzőjét az istállóban állt.

Az ENAR ellenőrzés után regisztráltuk a gazdaságokat és az állományt, majd a helyszíni ellenőrzés következett. A gazdák nagy része nem rendelkezett a szükséges nyomtatványokkal, kivéve az Egyesületi tagokat és azokat, akik az Egyesületünkől kaptak újságban minden szükséges iratot kézhez kaptak. Megbízottainkat is elláttuk nyomtatványokkal, így minden gazdaságban ki tudták tölteni azokat. A helyszínen a legtöbb probléma abból adódott, hogy félre tájékoztatták a gazdákat és nem tudták, hogy a támogatás 8 hónapos kor felett igényelhető. Problémát jelentett az is, hogy a marhaleveleken nem szerepelt a fajta a tenyésztők, pedig nehezen értették meg, hogy arra is szükség van.

A fajta meghatározás a megbízottainknak nem okozott gondot, mégis akadtak kérdőjelek:

♦ Elég sok állatot, ha tejelő fajta is a 2011-

Sorszám	Megye	Kérelemben benyújtott db	elfogadott db
1	Bács-Kiskun	12 480	12 043
2	Baranya	1 523	1 417
3	Békés	4 356	4 168
4	BAZ	4 693	4 363
5	Csongrád	5 543	5 374
6	Fejér	1 596	1 607
7	GYMS	3 075	2 935
8	Hajdú-Bihar	12 717	12 455
9	Heves	2 062	1 896
10	Jász-Nagykun-Szolnok	6 278	6 074
11	Komárom-Esztergom	748	736
12	Nógrád	2 258	2 304
13	Pest	5 084	5 012
14	Somogy	1 390	1 373
15	Szabolcs-Szatmár-Bereg	5 297	5 125
16	Tolna	1 751	1 708
17	Vas	4 401	4 355
18	Veszprém	2 765	2 724
19	Zala	2 296	1 965
	Összesen	80 313	77 634

es nyomtatványon egyéb húshasznúvá minősítettek. Ezeket az észrevételeket megbízottaink jegyzőkönyvben rögzítették, mely átadásra kerül az MVH-nak.

♦ Volt olyan eset is, miszerint a magyartarka egyéb tejhasznú, mert fejik. Elég nehéz volt meggyőzni az illetékest, hogy az egyéb tejhasznú nem támogatható, a magyartarka, pedig igen, így kérjük, legyen szíves a 2011-es nyomtatványon a módosítást elvégezni.

A folyamatos készenlét szeptember 7-ig tartott, akkor kaptuk az utolsó kérelmet, amit még el kellett bírálunk.

A mellékelt táblázaton egy megyei összesítő látható, ami még nem teljesen pontos, hiszen a kérelmek és a valóság nem egyezik meg. Van még néhány megye, ahol lapzártáig nem tudtuk egyeztetni a jegyzőkönyveket és kérelmeket. Úgy is mondhatnánk, hogy 90%-os pontosságú a közölt adatsor.

Az igazolás kiállítás ideje alatt összesen 8942 kérelem érkezett be hozzánk, amit feldolgoztunk és képviselőink a helyszínen leellenőriztek. 8409 számla került kiállításra és postázásra. Néhány tagunk is kapott számlát, amiért elnézésüket kérjük, de mi is emberből vagyunk. Ezeket zömében rendeztük, vagy rendezés alatt állnak. Ezúton is szeretném megköszönni az iroda dolgozóinak munkáját. Természetesen ennek a számlalenyomatnak a könyvelése is emberfeletti munka, ami szépen halad.

Sokan mondták, hogy nagyon nehéz feladatot vállaltatok, mert az emberek bántani fognak benneteket, morogni fognak, hogy ez a tortúra miért szükséges. Elmondhatom tévedtek. Az emberek zömében jók, nagyon kevés volt a rosszindulatú megjegyzés és bántó viselkedés.

Jó magam is egyszer kiabáltam a telefonba, már nem tudom kivel, de azért elnézést kérek érte (falugazdász volt és hölgy, ami súlyosbítja vétkemet).

A tenyésztő társadalom döntő hányada segítségére szorult, hogy megtanulja mikor, mit, hogyan kell igényelnie, hogy a neki jogosan járó támogatást megkaphassa. A taglétszámunk is szép számmal növekedett, amely 1447-re módosult, ez összesen 26 406 tehenet jelent. Néhányan biztosan azért kérték a tagfelvételüket, mert így a szemléért, fajta meghatározásért nem kellett fizetni, de legtöbben az információ iránti igény miatt léptek be. Megtudták az ismerősöktől, barátoktól, hogy mennyi hasznos információt kaptak az egyesületi tagok, amely jelentősen megkönnyítette számukra az eljárás folyamatát.

A munka legnagyobb eredménye vitathatatlanul az, hogy végre valóságos képet kaptunk a hazánkban tenyésztett húshasznú fajták létszámáról, amely a későbbi stratégiai ágazati döntések meghozatalánál mindenképpen figyelmet érdemel.

Rácz Károly elnök, MTE

MIÉRT TARTSUNK MAGYARTARKÁT?

Sok szakember felteszi a kérdést, hogy van-e létjogosultsága a magyartarkának, mint egy klasszikus kettőshasznosítású fajtának, milyen előnyei vannak a holstein-frízhez képest. Azon túl, hogy ez a fajta a szívünkhöz nőtt, a szemünknek különösen tetszetős, számos értékes tulajdonsággal rendelkezik. Napjainkban tartásának gazdaságossága is kedvezőben alakul. Az Egyesület vezetése már évekkkel ezelőtt kinyilvánította, hogy igazi kettőshasznú fajtának akarja megtartani a magyartarkát. Tejtermelő képességét fémjelzik világrekorder egyedei, mint Augusztá és Dáma. A fajta legnagyobb értéke a magas zsír- és fehérje tartalmú teje. Különösen a kedvező fehérjetartalom előnyös mind a gazda (magasabb tejár), mind a tejipar szempontjából. Gyakori a fajtában a B-s kappa kazein genotípus, amely a sajtgyártás során kiemelten kezelt értékmérő tulajdonság. A magyartarka teheneknél ritkább a magas szomatikus sejtszám, a tüdőgyulladás, ami szintén javítja a tejtermelés gazdaságosságát. A tejtermelő képesség húshasznú anyatehén tartásban sem elhanyagolandó, hiszen a borjú választási súlyát nagymértékben meghatározza. A megtermelt tej a borjú számára a legtermészetesebb és legolcsóbb táplálék. Néhány húsmarha fajtában nagy gondot jelent a gyenge tejtermelés, ezért is jellemzik sokan úgy a magyartarkát, hogy a legjobb tejtermelésű húsmarha.

A hasznosítás másik oldala a hústermelő képesség. A hegyi tarka-benne ma-

gyartarka is- az egyetlen fajtacsoport, amely hordozza a márványozottság génjét. Ez húsának különösen magas gasztronómiai értéket kölcsönöz. A magyartarka bikaborjú illetve hízbika intenzív takarmányozás esetén produkálhatja akár az 1500-2000 g-os napi súlygyarapodást is. Emellett a csontos hús és a színhús ki-termelése is kedvező. A fajtát elsősorban abrakra és szénára alapozott hízlalásra javasoljuk, hiszen így állítja elő a legjobb minőségű, megfelelően márványozott, világos színű húst. A sok erjesztett takarmány etetése rontja a hús színét. Magasabb árat csak akkor remélhetünk, ha annak ellentételezéseként kiváló minőséget kap a vevő. A fajta értékes tulajdonságai közül említést érdemel a jó reprodukciós (szaporodó) képessége, a hosszú hasznos élettartama és a kiváló lábszerkezete. A felsorolt tulajdonságok a fajta tenyésztésének, tartásának gazdaságosságát javítják. Az eredményes tehéntartás egyik legfontosabb eleme, hogy jó legelőkész-sége lévén a drága gázolajjal történő betakarítás helyett saját maga begyűjti tömegtakarmány igényének nagyobbik részét. Addig, amíg sok holstein-fríz tartó gazdaságban, gond a tenyészutánpótlás biztosítása, a magyartarkát tartók üszőeladásra is számíthatnak. 90-100 %-os borjúsaporulat mellett 20-25% tehénselejtezéssel kalkulálhatunk. Tehát 100 tehén után mintegy 20 darab üsző (vemhesüsző) eladást tervezhetünk évente. A selejt tehenek is jól hizlalhatók, és kedvező áron értékesíthetőek.

Az utóbbi években az uniós csatlakozás után kialakult támogatási rendszer és árviszonyok számolásra készítetik a tehéntartókat, különösen a 120 000 kg vagy az alatti tejkvótával rendelkezőket. Nem biztos, hogy a minél magasabb tehenenkénti tejtermelés a leggazdaságosabb. Fontos, hogy magas legyen tejének fehérjetartalma, jó legyen a tehén perzisztenciája és fejési sebessége. A hosszú hasznos élettartam (6-8 borjú) mellett évente borjazzon tehenünk. A borjak bőséges, teljes tejjel történő itatása révén kihasználjuk a fajta fiatalkori ki-magasló növekedési erélyét, így azok 8 hetes korban választhatóak, és elérik a 100-130 kg-ot. A jóllakásig itatott üszőknél kevésbé alakul ki a társak káros szopa-sa.

Az abraktakarmányok alacsony ára és eladhatatlansága, valamint a magas magyartarka vágómarha árak arra ösztönöznek, hogy meg kell hizlalni a növendékeket.

Ha a fent leírtakon egy kicsit elgondolkodunk, és számolunk, akkor biztosan megtaláljuk a magyartarka tartásának értelmét, és a bevételek, valamint tetszetős állataink feledtetik a mindennapi (hétfői és ünnepnap) munka gyötrelmeit. Az Egyesület, pedig szakembereink keresztül azon fáradozik, hogy kiszolgálja népes tagságának és minden magyartarka tartónak az igényeit, a fajtát pedig elsősorban tenyészbika kínálata révén olyanná formálja, amely megfelel a jelen kor magas követelményeinek.

Polgár J. Péter egyetemi docens, Veszprémi Egyetem - GMK

MAGYARTARKA TENYÉSZTÉS KESZTHELYEN

A magyartarka tenyésztés egykor igen magas színvonalon folyt Keszthelyen. A Berke Péter professzor irányításával működő tehenészet az elsők között volt hazánkban. A Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, a nagymúltú Georgikon Tanüzemében jelenleg húshasznú és kettőshasznú magyar tarka állomány is termel.

Dr. Szabó Ferenc egyetemi tanár szakmai irányításával az Oktató-Kutató Húsmarhafarmon szinte az összes hazánkban tartott húsmarhafajta termelési adatait teszteljük. A telep a hallgatók gyakorlatainak helyszíne, az ott folyó kutatások jelenleg is több Ph.D. hallgató témáját adják. A Keszthely, Hévíz és Alsópáhok között elterülő lápon 300 ha legelőn közel 150 tehén legel. Jelenleg az állományban 23 magyar tarka tehén és egy tenyészbika (16528 Kocséri Zsenge Indiáner) van. A magyartarka jó anyai tulajdonságaira alapozva korábban a hereford állomány keresztezési partnereként is fontos szerepet játszott. A telepen a kis létszámú fajták esetében mesterséges termékenyítést alkalmazunk, de az üresen maradt teheneket a szezon végén magyar tarka bikával fedeztetjük. Az ellések februártól áprilisig, a termékenyítés május-júniusban folyik.

A legelőt természetes határok, belvíz-csatornák osztják szakaszokra. Ezek mellett is kerítéseket építettünk, mert a rendkívül laza tözeges talaj mély iszapréteget képez. A lápi legelő sajátosságai folytán az itt készülő széna közepes, egyes szakaszokon gyenge minőségű. A borjak számára legelőszakaszonként borjúóvodákat telepítettünk, ahol abrakot fogyaszthatnak. A tehenek és a tenyésztésre kiválasztott üszők számára a téli időszakban a Hévíz alatti Úsztató-majorban széna, kukorica szilázs és kis mennyiségben abrak is rendelkezésre áll.

Ez év júniusában 22 év után ismét megkezdte működését Szendrey-telepen a tejtermelő tehenészet, ami három év előkészítő, tervező, kivitelező munka után, pályázati támogatásból valósult

Borjú vegyes ivarban	Választási súly, kg	Választási kor, nap	205 napra korrigált súly, kg	Súlygyarapodás g/nap	Anya ellési korára korrigált súly, kg
2003					
Átlag	277	276	217	877	243
Szórás	26	36	26	115	22
2004					
Átlag	199	227	179	713	191
Szórás	59	39	38	183	36

A választott borjak teljesítménye az elmúlt két évben

meg. Az ötven tehenre tervezett telepet Krupla Zoltán telepvezető és két munkatársa működteti. Az állatállományt - 11 vemhes tehenet és 19 vemhes üszőt - a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének segítségével Egyházasrádócról, Jákról, Bonyhádról vásároltuk. A telep két egymással szemben elhelyezkedő épületből áll. A bal oldali épületben található a porta, iroda, szociális helyiségek, mögötte a tejház, majd fejőház, ezt követi az elővárazó és kezelő helyiség, hátul pedig a kétszer 25 férőhelyes mélyalmos tehén-szállás. Az épület első része feletti tetőtérben oktatási és bemutató termet alakítottunk ki a hallgatók, vendégek számára, ahonnan ablakon keresztül nézhetik, követhetik a fejési műveleteket. A tejházban 2500 literes hűtőtartály, hőcserélő és melegvíztartály, vákuumszivattyú, automata mosóberendezés került elhelyezésre. A fejőház kétszer négy férőhelyes, de egyelőre három-három fejőberendezést szereltünk fel. A másik épületben, amely valaha 108 férőhelyes kötött tartású istálló volt, az ellető, elkülönítő, borjú- és nővendékszallás, tenyészüszők, szárazon álló tehenek szállása, és karám kapott helyet. Ebben az épületben található tejkezelő, raktár és takarmánytároló is. Takarmányozásunk kukorica szilázsra és réti szénára, valamint kevés abrakra épül. Az állomány vemhességi ideje természetesen meghatározza az összetevők arányát. Az etetést takarmánykeverő- kiosztó kocsival végezzük. Augusztus 22-én ellett az első tehén, egy egészséges, szép bika-borjút. Tejtermelésére nem panaszkodha-

tunk, mivel napi 18-19 liter tejet ad.

Büszkék vagyunk a tenyészetekre, amelyekről azt reméljük, hogy a Georgikon hagyományaihoz híven a szarvasmarha-tenyésztés gyakorlati oktatása a jövőben is magas színvonalon folyik Keszthelyen.

Fotó: Dr. Szabó Ferenc (Legelő húshasznú tehenek)

Fotó: Krupla Zoltán (Tejelő telep etetéskor)

Szarvas Péter elnök, Béke MG. Szövetkezet - Hajdúnánás

BÉKE MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, HAJDÚNÁNÁS

A szövetkezet az 1973. augusztus 23.-án alapított Hajdúnánási "Béke" Mezőgazdasági Termelőszövetkezet egyetemleges jogutódja és így fejt ki tevékenységét. 1992. szeptember 4-én a törvényi előírásoknak megfelelően végrehajtotta az átalakulást és azóta változatlan formában gazdálkodik.

A növénytermelés bérelt területeken folyik, melynek nagysága 1090 ha.

Főbb termelt növények:

– őszi búza:	237 ha
– őszi árpa:	53 ha
– kukorica:	440 ha
– silókukorica:	80 ha
– cukorrépa:	280 ha

A földek minősége jó, az átlag 26 aranykorona/hektár.

Legfőbb árunövényünk az őszi búza és a cukorrépa. Árbevételünk kb. 25%-át biztosítja az értékesített mennyiség. Partnereink a Hajdú-Gabona Rt. és a Mátra Cukor Rt. stabil értékesítési hátteret biztosít. A takarmányszükségletet saját magunk állítjuk elő. Rendelkezünk saját szárítóval és 6500 tonna tároló kapacitással.

Gyepgazdálkodást 1253 ha területen folytatunk. Vegyesen alkalmazzuk a legeltetést és a kaszálást.

A talajelőkészítéstől a betakarításig saját gépekkel végezzük a műveleteket. Az elmúlt években pályázati pénzekből mintegy 200 millió forint értékben szereztünk be korszerű gépeket. A karbantartást és a javítást saját gépműhelyünkben végezzük.

A környékben élő gazdálkodók nagy számban igényelnek mezőgazdasági szolgáltatásokat, így a kapacitás kihasználás folyamatos és megfelelő szintű. Az árbevétel 20 %-át adják a szolgáltatás eredményei.

Az állattenyésztési ágazatban sertés és szarvasmarha tenyésztés folyik. Az ágazat az árbevételből mintegy 47 %-kal részesedik.

500-as koca állomány biztosítja a szaporulatot a hízlaláshoz. Az ISV segít a tenyésztés technológiában. A tenyészkanok magyar nagyfehér hússertés fajtájúak. A tenyész kocák magyar nagyfehér és (MNF * ML) F1 keresztezett fajtájúak. A tenyész koca utánpótlás a saját állományból történő kiválasztással történik.

A vágósertés kibocsátás éves szinten 9000 darab; 1000 tonna. Sajnos a piaci helyzet sokat romlott, nagy az áringadozás, 220 Ft/kg és 320 Ft/kg között változott az ár. Az eredménytartalom minimális, lényegében saját magát tartja el az ágazat. Súlyos problémát jelent a környezetvédelmi előírások betartása, mert 100 milliós nagyságrendű beruházást kellene elvégezni. A jelen támogatási rendszerben nem tud a szövetkezet pályázni, mert a 200 nagyállat egységet meghaladja az állomány.

A szövetkezet 2000. évben a 25/2000 (IV. 26.) számú FVM rendelet alapján pályázatot nyert húshasznosítású üszőnevelő intervenciós telep kialakítására. Az állatlétszám feltöltés 2001-ben megtörtént 1985 darab felvásárlásával. A tervezett import állategészségügyi okok miatt meghiúsult, így zömében östermelői körből kellett beszerezni az állatokat. Az átlagsúly 250 kg/db volt, 174 millió forint értékben.

A tartásra rendelkezésünkre állt 6 db 630 m²-es és 5 db 900 m²-es szabadtartású nagycsoportos (kb. 150-200 db/épület) növendéknevelő épület, kifutóval, a kifutó elülső részén végigfutó fedett etetőterrel, melynek kialakítása olyan rendszerű, hogy két szomszédos épület tükörképe egymásnak. A fedett etetőtér így tulajdonképpen áthajtó rendszerű, egyetlen áthajtással két istálló állománya etethető egyszerre, az erre a célra átalakított surlantós rendszerű takarmánykiosztó pótkocsival. Az istállók belső tere teljesen üres, így minden igényt kielégít a kérődző állatok élettani sajátosságaiból adódó követelményeknek.

A felvásárolt üszők 90 %-a termékenyítve lett, a vemhesülési arány 80 %. A telepen mesterséges termékenyítést alkalmaztunk magyartarka húshasznosítású bikák szaporítóanyagával. Az egyéb kiesés (elhullás, kényszervágás) 7 % volt.

Az értékesítés folyamatos, az első ciklusban 2004-ig 955 vemhesüszőt értékesítettünk 247.000 Ft/db átlagáron. Vágóállatként 164 db, 81.688 kg súlyban, 271 Ft/kg átlagáron. 338 darabot időben nem tudtuk értékesíteni, így ezek leellettek. Gondot jelentett a fizetőképesség kereslet hiánya, mert a pályázó östermelői és

vállalkozói kör a banki finanszírozást nem tudta megoldani.

A program 2005. év végével befejeződik, ezért 2003. második felében egy részleges visszatelepítést hajtottunk végre. 1114 db-ot vásároltunk fel 275 kg/db átlagsúlyban, 115 millió forint értékben. A megváltozott támogatási prioritások miatt úgy döntöttünk, hogy a szövetekeztet átáll a húshasznú anyatehén tartásra, a tehenekeztet 4 évig tartjuk tenyésztésben.

A bika szaporulatot meghízaljuk és értékesítjük. Az üszökeket állomány visszapótlásra használjuk annak érdekében, hogy fizetőképes kereslet esetén továbbra is biztosított legyen a vemhesüsző értékesítés.

A jobb vemhesülés érdekében két tenyészbikát vásároltunk. Tartástechnológiában változás, hogy májustól-októberig legelőn vannak az állatok.

Tenyészállatainkkal rendszeresen részt veszünk a regionális kiállításokon. 2004. évben a Farmer Expón szűz üsző kategóriában 2. díjat nyertünk. 2005. évben az OMÉK-on vemhesüsző és anyatehén borjával kategóriában 3. helyezést értünk el.

A szövetekeztet hosszútávon kedvező lehetőséget lát a szarvasmarha-tenyésztésben. A Magyar Tarka Tenyésztők Egyesületével együttműködve a legkedvezőbb eredmények elérésében.

Troszt Erika újságíró

V. TARKA FESZTIVÁL, BONYHÁD

A szervezők:

Bonyhád Város Önkormányzata, HON-LAP.Bonyhád, Magyar Tarka Tenyésztők Egyesülete, Pannónia Rt., Tolna Megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás, Völgyesség-Hegyhát Takarékszövetkezet, Völgyességi Ipartestület, Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központ

A Tarka Fesztiválnak köszönhetően rendeletmódosításra is sor került

Az V. Tarka Fesztivál keretében ismét megrendezésre került az Állattenyésztési és Állategészségügyi Tanácskozás. Sok gazdában felmerült a kérdés, hogy érdemes-e egy ilyen fesztivállal egybekötött tanácskozásra eljőnni, kaphatnak-e segítséget gondjaik megoldásához. Füller Imrét, a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesületének ügyvezető igazgatóját arra kértük, hogy összegezze az elmúlt évek tapasztalatait. Arra is kerestük a választ, hogy érdemes-e a gazdáknak eljőnni a Tarka Fesztiválra, és feltenni az illetékeseknek kérdéseiket.

– Minden Tarka Fesztivál után értékeltük a szakmai konferencia eredményeit. Egyik legfontosabb érdeme ennek a programnak, hogy a jelenlévők nagyon sok olyan információt kaptak egymástól is, amely elengedhetetlen további tevékenységükhöz. Elmesélik egymásnak, hogy ki milyen módszert alkalmaz, és milyen negatív, illetve pozitív tapasztalatokat élt meg munkája során. Beszélgetnek, amelyre kitűnő alkalom a konferencia utáni ebéd, és kötetlen időtöltés egy jó pohár bor mellett. Az információk gazdát cserélnek, és nagyon igaz, hogy az információ drága kincs.

Nyolc éve az Állattenyésztési és Állategészségügyi Tanácskozás megszervezésre kerül, és minden évben olyan aktuális témát kerestünk, amelyek abban a pillanatban fontosak voltak a gazdák számára. A Tarka Fesztivál keretében megszervezett tanácskozásokon több alkalommal volt vendég az illetékes tárca első embere, ha ő nem ért rá, akkor államtitkárok vettek részt a rendezvényen. Olyan emberek jöttek el, akiktől első kézből kaphattak a tenyésztők a kérdéseikre választ. Ezeknek a szakmai konferenciáknak köszönhetően még rendeletmódosításokra is sor került. Egy példát említenék: kötelező volt a fuvarozást végző eszközön elhelyezni a sárga rendszám táblát. Akkor derült ki, hogy a mezőgazdaságban csak olyan fuvarozást végeznek a gazdák, amely területen belüli, mégis közigazgatási területeket is átlép. A rendeletben megoldás született rá, ha nem vállalnak a gazdák bérfuvarozást nem kötelező a sárga rendszámot kiváltani. Vagy beszélhetünk az állami földalapról, amelyről tavaly az Állami Földalap elnökétől első kézből értesülhettek az érdeklődők olyan közvetlen információkról, amelyek nagyon fontosak.

A szakmai konferencia a fesztiválnak köszönhetően kinőtte magát, az első találkozók, amelyeket még Kiszler főorvos úrral szerveztünk szűk körű volt, csak az állattenyésztőket hívtuk meg. Az elmúlt négy, illetve már öt évben már sokkal szélesebb rétegeket érint.

A szórakozni vágyók az ország minden tájáról érkeztek

A város lakói, sőt maguk a szervezők sem voltak biztosak abban, hogy a fesztivál

vál 2005-ben is megrendezésre kerül. Ennek mi volt az oka? A Pannónia Rt.-nél tulajdonosváltás történt még a 2004-es esztendő végén. A rendezők nem voltak biztosak abban, hogy az új tulajdonos szükségét érzi a rendezvény megvalósulásának. Az első megbeszélésen azonban kiderült, hogy az új vezető örömmel vesz részt az V. Tarka Fesztivál szervezésében, sőt pénzügyi segítséget is felajánlott, így megújult erővel kezdtek neki a munkának a szervezők.

A két napos program ismét megbizonyította, hogy a fesztiválnak helye van a térségben, közel 15 ezer ember mulatott és főzött a két nap alatt. A város vezetése is magáénak érzi a "tarkát", még a nyár elején elkezdődtek a tereprendezési munkálatok, a szabadtéri színpad környezetében több épület lebontásra került, így tágasabb, barátságosabb, kulturáltabb környezetben szórakozhattak az érdeklődők. Az első négy évben egy sült ökör várta az ingyenciket, de ez kevésnek bizonyult, így idén már két ökör került a nyársakra. A móri Gárdonyi Ferenc Bonyhádon sü-

tötte pályafutásának 218-219. állatát. Pénteken délelőtt a szakemberek találkoztak a IX. Állattenyésztési és Állategészségügyi Tanácskozás keretében, a válaszadók ezúttal Pásztohy András, az FVM. politikai államtitkára, dr. Tili Sándor az Országos Élelmiszerbiztonsági Intézet igazgatója voltak.

Az V. Tarka Fesztiválon országos- és helyi előadók szórakoztatták a látogatókat. Első alkalommal került megrendezésre a fűvószenekei találkozók. A bonyhádiak mellett szekszárdi, nagymányoki, sőt németországi zenekarok mutatták be repertoárjukat.

A Tarka fotópályázatra közel 200 alkotás érkezett, a szakavatott zsűri 104 képet választott ki az idei tárlatra. A jubileumi rendezvényen ismét közreműködtek az Apropó Motoros Klub tagjai, több mint 50 motoros ébresztette szombaton reggel a bonyhádiakat.

Mindkét este bálban rophattak a táncos lábúak, szombaton még egy menyasszony is megjelent, akit a barátai loptak ki a lagziból.

26. EURÓPAI HEGYITARKA KONGRESSZUS AUSZTRIÁBAN

Szeptember 3-8-a között az Európai Hegyitarkatenyésztő Szövetség történetében immár másodízben Ausztria látta vendégül az európai tagországok népes delegációit. A színhely ezúttal a Bécs melletti Baden volt, de a szakmai bemutatók és programok keretében Alsó és Felső-Ausztria, Stájerország legkiválóbb tenyésztőit és a Ried-i Országos Osztrák Tarka Kiállítást is megtekintette a 19 országból érkező mintegy 200 szakember. A 8 tagú magyar delegációt Füller Imre ügyvezető igazgató vezette.

A Kongresszus jó alkalom volt arra, hogy a résztvevők áttekintsék a hegyitarka fajta európai helyzetét, az elért eredményeket, de egyúttal szembesüljenek az új kihívásokkal, és közösen igyekezzenek megoldást találni a felmerülő problémákra.

Richard Pichler, az Európai Szövetség soros elnöke (Ausztria) az elmúlt 2 év eseményeit értékelő beszámolójában a következőket emelte ki:

- ♦ Az EU agrárpolitikájában végbemenő változások a szarvasmarha-tenyésztőket, különösen a tejtermelőket rendkívül hátrányosan érintik. Élesedik a verseny, az új tagállamok belépésével nő a konkurencia. A csökkenő tejár ellensúlyozására az egyéb bevételek növelésére, és minden területen a költség-centrikus gazdálkodásra kell törekedni.

- ♦ A terrorcselekmények, a természeti katasztrófák további bizonytalanságot szülnek. Szembesülnünk kell a globalizáció, a növekvő munkanélküliség, a WTO tárgyalások kihívásaival is.

- ♦ A hegyitarka fajta pozíciói szempontjából kedvező, hogy a vágómarha árak növekednek, és élénk kereslet mutatkozik a tenyészűző export piacokon. A vevők egyre inkább értékelik a fajta sokoldalúságát, környezeti hatásokkal szembeni jó ellenálló-képességét, anyagforgalmi stabilitását, kedvező fitnessz-tulajdonságait.

Az elmúlt időszakban az Európai Szövetség a következő területeken ért el eredményeket:

- ♦ Az egységes küllemi bírálat érdekében a tagországok bírálói rendszeres "szem-egyeztetéseken" vettek részt, ígéretesek az új bírálati szempontok közös értelmezését célzó konzultációk (mozgás-, kondíció, vérmérséklet minősítése, 100 pontos bírálati rendszerre való áttérés stb.).

- ♦ Kölcsönös részvétel a tagországok nemzeti és regionális tenyészállat-kiállításain és vitafórumain. (Magyarországon Kaposvár, ill. OMÉK Budapest, Csehországban Radesinska Svatka, Lengyelországban Rymanov, Romában Brassó, Németországban Hannover, Franciaországban Párizs, Olaszországban Treviso, Szerbiában Novi-Sad, Szlovákiában Nyitra, Szlovéniában Gornja Radgora)

- ♦ Bővülő nemzetközi kapcsolatok, Bulgária után Albánia és Ukrajna is megfigyelői státuszt kért a Szövetségtől. Paradox módon ilyen irányú megkeresés Costa Rica és Mexico részéről is érkezett, jöllehet a Szövetség alapszabálya ezt a lehetőséget csak európai országnak teszi elérhetővé!

- ♦ Sikeresen folynak a nemzetközi hízekonyság-vizsgálatok (EUROTEST), Ausztria, Németország, Franciaország, Csehország, Szlovénia és Horvátország részvételével, és figyelmet érdemel a közös hús tenyészértékbecslés Németország, Ausztria, Magyarország részvételével. A jelek szerint ehhez a programhoz a közeljövőben Csehország is csatlakozik.

- ♦ Elkészült és működik az Európai Hegyitarkatenyésztő Szövetség honlapja.

Az elkövetkezendő évekre tervezett feladatok közül a jelentősebbek:

- ♦ Az egységes küllemi bírálat kifejlesztését célzó munka folytatása

- ♦ Az EUROTEST program folytatása (közös bikaértékelés a hízekonyság-vizsgálatban)

- ♦ Húsminőség javítása és a genetikai szarvatlanság irányában folytatott szelekció genetikai és mérés-technikai kérdéseinek tisztázása (közös projekt a Bécsi Egyetemmel)

- ♦ Kérdőíves felmérések az európai hegyi-

itarka populáció termelési és tenyésztési tulajdonságainak pontosabb megismerése és a változások nyomán követése céljából

- ♦ A tenyész-cél és a fajtaleírás újrafogalmazása a hegyitarka fajtában, figyelemmel a készülő EU rendelettervezetekre. Ennek fontosságát az egységes standardokhoz kötődő támogatások adják

- ♦ Marketingstratégia készítése a hegyitarka fajtát tenyésztők sikeres gazdálkodása érdekében. Egy jó példa erre a 26. Kongresszus jelmondata: "Fleckvieh - fitt für die Zukunft" = A hegyitarka fitt a jövőre!

A Kongresszus a hegyitarka fajta európai sikereinek megalapozásában kifejtett érdemeink elismerésül kitüntetésben részesítette a következő kiváló tenyésztőket:

Tóth Róza (Magyarország) - a közép-európai régió hegyitarka tenyésztésében példaértékű tenyésztési és tartástechnológiai megoldások kifejlesztéséért

Prof. dr. H. Kräusslich (Németország) - a kettőshasznosítású szarvasmarha-tenyésztés elméleti alapjainak kidolgozásáért

Dr. G. Averdunk (Németország) - a hegyitarka fajta genetikai alapparamétereinek és genetikai hátterének feltérképezéséért

A. Gottschalk (Németország) - a hegyitarka fajta tenyészértékbecslési rendszerének kidolgozásáért

Ezt követően az Európai Szövetség tisztségviselőinek meg- illetve újraválasztására került sor. Az új vezetőség mandátuma 2007-ig szól, tisztújítás legkésőbb a 2007-ben Horvátországban megrendezendő Kongresszuson lesz.

Szövetség tisztségviselői:

Elnök: Richard Pichler (Ausztria)

Alelnökök: Franz Xaver Stürzer (Németország), Marian Spaur (Szlovénia)

Titkárok: Dr. Georg Röhrmoaser (Németország), Dr. Stefler József (Magyarország)

A következőkben a Kongresszus szakmai

előadásairól adunk rövid tájékoztatást. Új kihívások a tenyésztői célkitűzések és a teljesítményvizsgálatok terén (B. Luntz - Németország)

A hegyitarka fajtát mindenkor a kettőshasznosítás irányába tenyésztették, de ezen belül a tej-hús arány következtében egészen a közelmúltig a tejtermelő-képesség fokozására és a kiváló hústermelő-képesség megőrzésére összpontosítottak. Az eredmények kézzel foghatóak, a fajta tejtermelése ma már a legtöbb országban meghaladja a 6.000 kg-ot (1. táblázat), és a növekedési erély is imponáló (2. táblázat). A sikerek mellett azonban nem hallgathatjuk el, hogy a hasznos élettartam a többi tejelő fajtához hasonlóan rövidült (grafikon), jóllehet a helyzet a holstein-fríz, de még a brown swiss fajtákhoz képest is sokkal kedvezőbb. Ennek felismerésnek a jegyében az utóbbi években az érdeklődés az ún. funkcionális tulajdonságok javítására irányult, és ma már több országban a tenyészbírák tenyészértékében az ún. fitness-tenyészérték is megjelent.

Úgy véljük, hogy ezzel a lépéssel a többi tejelő fajtát megelőztük, és esélyünk van a hegyitarka fajta elismerten jó konstitúciójának megőrzésére a jövőben is.

A funkcionális tulajdonságok növekvő szerepét és az erre irányuló tenyésztői törekvéseket számos referátumban hangsúlyoztuk (F. Führer, J. Sölkner és mtsai, Al Goran és mtsai). A főbb megállapítások a következők:

Az ún. funkcionális tulajdonságok az állat egészségi állapotát, zavartalan működését, hosszú időn át termelésben maradását és végső soron jobb költség-hozam arányokat eredményezik. A javításukra irányuló erőfeszítéseknek két fő akadálya van: a mérési, technikai nehézségek, ill. a gyenge öröklődhetőség. Azt is tudni kell, hogy ezek a tulajdonságok bonyolult és összetett fiziológiai kapcsolatokon keresztül érvényesülnek, és nem teljesen tisztázottak az örökletes viszonyok sem.

Ezideig az állatok egészségi állapotát tükröző paraméterek közül a szomatikus sejtszám kapott kiemelt szerepet, mivel a tügygyulladásra való érzékenységet elfogadható megbízhatósággal jelzi. Újabb vizsgálatok arra irányulnak, hogy az

Ország	Létszám (1.000)	Arány húsfajták között (%)	Átlagos üzemméret (tehén)	Születési súly (kg)	205 napos súly (kg)	Tenyészbírák száma
Németország	120	18	27	41	284	525
Svájc	20	30	11	42	315	12
Írország	3,5		6	40	380	
Ausztria	3,6		9	43	259	186
Szerbia-Montenegró	225	76	8	45	251	80
Szlovákia	24	50	17	32	202	15
Magyarország	15	5	30	-	251	8

1. táblázat A húshasznú szimentáli fajta létszáma és termelése néhány európai országban (2004)

Ország	Szimentáli szarvasmarha létszáma (1.000)	Aránya (%)	Átlagos üzemméret (tehén)	Tejtermelés			Súlygyarapodás (g/nap)	
				tej kg	zsír %	fehérje %	STV	ITV
Németország	3.590	27	32	6.643	4,18	3,53	1.407	1.388
Franciaország (Montbeliarde)	700	14	40	6.657	3,87	3,46	1.450	
Olaszország	135	5	11	6.313	3,91	3,42	1.351	
Ausztria	1.720	80	14	6.357	4,21	3,44	1.493	
Svájc	200	14	19	6.667	3,92	3,22		
Horvátország	229	78	5	4.422	4,08	3,35	1.399	
Szlovákia	180	30	198	4.919	4,09	3,30		
Csehország	604	48	149	5.864	4,16	3,42	1.452	1.123
Szlovénia	234	59	4	4.920	4,26	3,38	1.274	
Szerbia-Montenegró	867	85	5	4.710	3,92	-		
Magyarország	110	17	24	5.023	3,99	3,43	1.875	

2. táblázat A kettőshasznosítású szimentáli fajtalétszáma és termelése néhány európai országban (2004)

egészségi állapotot ill. annak hiányát ennél szélesebben kell értelmezni, és további értékmérőket célszerű keresni, melyek az ellenálló képesség megőrzését szolgálják.

Ilyen kezdeményezés, hogy a tehén élete során felmerülő valamennyi állatorvosi beavatkozást, kezelést regisztrálunk, ezeket egy központi adatbankba tároljuk, és erre alapozzuk a szelekciót. A skandináv országok tapasztalati e téren ígéretesek, a kezelésekből számított ún. "egészségi index" (RGI) alapján a populáción belül jól érzékelhető különbségeket tudtak kimutatni, és a rész tulajdonságok között is figyelemre méltó korrelációkat tudtak számítani (RGI-Tejtermelés $r=0,5$; RGI-Végtagok $r=0,19$; RGI-Vérmerés-klet $r=-0,16$).

A jövőt illetően a kezelések regisztrálásából és az egészségi állapotot jelző külső jegekből (pl.: tügyfűggesztés, kondíció, mozgás) lehetne olyan komplex mérőszámot kialakítani, amelyre alapozva a hasznos élettartam kialakítására

irányuló szelekció alapozható.

A nagyszabású célhoz azonban még sok részlet tisztázásán és hosszú, következetes végrehajtáson át vezethet el az út!

A 26. Kongresszuson jól szervezett szakmai bemutatókon kaphattunk ízelítőt az osztrák tarka tenyésztéséről. Egy napot tölthettünk a Riedi Kiállításon, ahol több kategóriában 220 osztrák tarkát mutattak be, bíráltak el és adták át a díjakat. A kiállítást Ausztria Köztársasági Elnöke nyitotta meg, majd köszöntőt mondott a Mezőgazdasági Miniszter, miközben a ringben az összes bemutatásra váró állatot tartományonként felvezették. Elöl a tartományi zászló, a tartományt reprezentáló tehén, vagy tenyészbika, majd a bemutatandó összes tenyészállat.

A bírált kategóriák:

Várományos bikák 2 csoportban
12 tenyészállat

Elsőborjas tehének, 6 csoportban
54 tenyészállat (ellési idő szerint csoportosítva)

Bikanevelő tehenek, 8 csoportban
60 tenyészállat (ellés száma és ideje szerinti csoportokban)
50 és 60 ezer kg. közötti életteltjesítmény
8 tenyészállat
60 és 80 ezer kg közötti életteltjesítmény
7 tenyészállat
80 ezer kg feletti életteltjesítmény
7 tenyészállat
Húsirányú hasznosítás 2 csoportban
18 tenyészállat

A show bírók:

Bernhard Lutz Németország, Josef Vengrin Szlovákia, Franko Moras Olaszország, dr. Josef Kucera Csehország, Füller Imre Magyarország.

A kiállításon kiváló termelésű, csodálatos küllemi tenyészállatokban gyönyörködhetek a látogatók.

A szakmai programokon négy tenyészete is bemutatott.

Elsőként egy szövetkezetet, Perschlingtalhofban, melyet 4 tenyésztő alapított 1998-ban. Ma 140 tehenük van 8326 kg a laktációs átlagtermelés 3,97-es tejzsír %-al és 3,56-os tejfehérjével. Egy egyszerű faszervezetes taposórácsos pihenőboksos istállóban tartják az állományt. Az istálló maga teljesen nyitott, L alakban erdő veszi körül ami a szélétől védi. Az istálló alatt helyezkedik el a 6 hónap időtartamra elegendő hígtrágya tároló, melyet egy keverő mozgat, hogy folyamatosan likvid állapotban tartsa. 107 ha-on gazdálkodnak, ahol főként a takarmányt termelik meg. Évi csapadékátlag 815 mm.

Második állomásunk egy mezőgazdasági iskola volt Pyhra-ban. Az iskola állattenyésztőket képez 31 ha-on gazdálkodik 30 tehénnel. 2004. évi laktációs átlagtermelésük 9990 kg tej 4,45 tejzsír %-al és 3,69-es tejfehérje tartalommal. A két tenyészet egymás mellett helyezkedik el, így közösen dr. Friedrich Führer ügyvezető igazgató (alsóausztriai szövetség) úr konferálásával a fiatal tenyésztők egyesülete egy bemutatót tartott.

A Kongresszus utolsó napján is két üzemtet mutattak be a szervezők, most Stájerországban a hegyek között. Dél előtt egy bio üzemtet látogattunk meg. A Schrottshammer család egy éttermet és szállodát üzemeltet az út mentén. A szálloda mögött a kerthelységet egy murvás

év	átlag létszám	tej kg.	zsír %	fehérje %	Hasznos anyag
2000	27,4	10.638	4,30	3,71	852
2001	31,1	10.696	4,16	3,65	835
2002	32,8	11.105	4,15	3,59	860
2003	29,6	11.053	4,21	3,59	863
2004	29,5	11.322	4,11	3,67	880

3. táblázat A harminc tehen átlagtermelése

4 méteres út választja el az istállótól, melynek ablakaiban szebbnél szebb muskátlik nyílottak. A tenyészet 45 tehénnel állítja elő laktációs átlagban (2004.) a 8213 kg bio tejet 4,40-es tejzsír %-al és 3,40-es tejfehérjével. A gazdaság 63 ha legelőn gazdálkodik. Az állatok egész évben szénázst és abrakot kapnak. Az évi csapadékátlag 2000 mm, a tengerszint feletti magasság 836 m. Az istálló pihenő boksos, kötetlen, taposórácsos, zárt istálló. A tél korán kezdődik és sokáig tart. A gazda elmondása szerint tavasszal, április végén téli képeket akart készíteni az üszőállományáról a legelőn, de nem tudott, mert még mindig 1,5 m-es hó volt a legelőn és az állatok nem tudtak kimenni a hóra.

Az utolsó bemutató volt a "hab a tortán", ahogy ezt mondani szokták. Bretseinban még mindig Stájerországban vagyunk a Mayer családnál. 30 tehénnel 51 ha zöldterületen gazdálkodnak 1000 m feletti tengerszintmagasságon 1200 mm csapadékátlaggal (3. táblázat).

Az ember, ha a Mayer családdal beszélget nem a termelési eredményekről

beszélnek és nem is a rengeteg elért kiállítás díjról, vagy a bikanevelő teheneikről, hanem magukról a teheneikről. Elmesélik melyik miért kedves számukra, hogyan nőttek fel, mire kell figyelni a fejésnél, melyiknek mi a "mániája". Mikor kell a füvet kaszálni (amikor a sörösuveg már nem látszik ki belőle). Érezni rajtuk, hogy szívből beszélnek az állataikról. Nem is csoda, hiszen a kongresszuson résztvevők, még a bajor Francz Stückler (a világszövetség elnöke) is csodálkozott és azt mondta: "Ilyen csodát még én sem láttam."

Mindehhez párosul az a tény, hogy állatok átlagos súlya többek becslése szerint 850-900 kg.

A Mayer tenyészet Ausztria legjobb tenyészete, de véleményem szerint mondhatjuk azt is, hogy Európa legjobb tenyészete. Szívből gratulálunk a Mayer családnak az elért eredményekhez.

Úgy gondolom a 19 ország minden résztvevője egy igazán jól szervezett, színvonalas szakmai bemutatókkal fűszerezett kongresszuson vehetett részt.

Tisztelt Olvasó!

Örömmel tájékoztatjuk, hogy megújult a Magyarartka Tenyésztők Egyesületének honlapja. Sikeres éveket tudhatunk magunk mögött, hiszen az ágazati bizonytalanságok ellenére taglétszámunk dinamikusán nőtt és öröndetes tény, hogy egyre gyarapszik azok száma, akik a fajta tenyésztésében látják maguk és családjuk boldogulását, megélhetését.

A vázolt tendenciák természetesen nekünk, az Egyesület munkatársainak is új kihívást jelentenek. A megújulás jegyében alakítottuk át honlapunk arculatát, frissítettük fel újabb és újabb hasznos és érdekes információval. Célunk az, hogy a magyarartka tenyésztők interaktív fórumává váljon ez a lap aktívan segítve az Ön mindennapi munkáját.

Egy internetes oldal folyamatosan frissül és formálódik, hiszen rohanó világunkban az információk özöne zúdul ránk, és mint tudjuk az információ hatalom és a siker záloga is egyben.

A letöltések rovatban helyeztük el az aktuális rendeleteket, a hozzájuk kapcsolódó formanyomtatványokat és a kitöltésükhöz segítséget nyújtó útmutatókat is. Terveink közt szerepel egy ún. keres-kínál rovat elindítása, ahol a tenyésztők térítésmentesen hirdethetik meg állataikat, vagy tejkvótájukat eladásra, illetve jelezhetik vételi szándékukat.

A honlap készítői várják ötleteiket, segítő szándékú javaslataikat annak érdekében, hogy weblapunk valóban a tenyésztőtársadalom, az Ön boldogulását szolgálja.

Füller Imre
ügyvezető igazgató

Dr. Húth Balázs
fejlesztési- és marketingvezető

Dr. Húth Balázs fejlesztési- és marketingvezető, MTE

OMÉK, AHOGY MI LÁTTUK...

Bizonytalanság, várakozás és csalódottság. Talán ezzel a három szóval jellemezhető leginkább a 74. Országos Mezőgazdasági, Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár, amelynek sajnos már az emblémájából is kimaradt az állattenyésztésre, mint stratégiai ágazatra történő utalás.

Hosszú ideig még az is bizonytalan volt, hogy ebben az évben megrendezésre kerül-e az agrárágazat legnagyobb seregszemléje. Az utolsó előtti órákban érkezett a hír; mégis lesz OMÉK. Megindult a feszült szervezőmunka, megalakult a szakmai érdekképviselők vezetőiből és munkatársaiból álló szervező bizottság, nyakunkba vettük az országot, hogy kiválasszuk a fajta hazai tenyésztését legszebben reprezentáló tenyészállatokat. Már ez a feladat sem ígérkezett könnyűnek, hiszen a szarvasmarha, ezen belül a tejágazat mostoha sorsával e sorok olvasói maradéktalanul tisztában vannak. Szerencsére mindig van egy lelkes tenyésztői kör, akik időt, energiát és anyagiakat nem kímélve tenyészállatokat készítenek fel és mutatnak be egy-egy szakmai seregszemlén. A legnagyobb előkészületek hevében - augusztus 9-én - megkaptuk a kiállítás állategészségügyi feltételeit, ami felért egy hideg zuhannyal. Úgy tűnt, hogy azok teljesítése sok tenyészetnek gondot fog okozni és tovább redukálódik a beszálítható egyedek száma. Szerencsére nem így történt. Tisztában vagyunk azzal, hogy az állategészségügyi rendszabályok betartása rendkívül fontos követelmény. Tudják ezt tenyésztőink is, hiszen a kiállításokon bemutatott, csúcsgenetikát képviselő állataikat még hosszú időn keresztül termelésben szeretnék tartani. De miért kell a hazai döntéshozóknak az egyébként is meglehetősen szigorú uniós szabályokat túllicitalni olyan nyírra, hogy az már a tenyészállat kiállítás létét veszélyezteti?! Érdemes lenne - nem túl messzire - csak a szomszédos Ausztriába átruccanni egy kis tapasztalatszerzésre, hogyan is zajlanak a népes szakmai kiállítások és tenyészállat árverések (mert ott azok is vannak) ún. "EU-konform" módra... Na de ennyi kitérő után térjünk vissza a kiállításához!

Az állatok beszállítása a lehetőségek-

Vemhesüsző		
I. hely	311 kat. szám Jutka apja: 16599 Bonsai	Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény
II. hely	308 kat. szám Szegfü apja: 14502 Teveli Rím Alpos	Kossuth Mg. Szövetkezet, Tevel
III. hely + OMT Rt. Különdij	304 kat. szám Rosine apja: 16931 Rádóci Adu Samurai	Ficsór Árpád, Dunaharaszti
Elsőborjas tehén		
I. hely +legszebb tögy (MTE Különdij)	403 kat. szám Luca apja: 14427 Bonyhádi Rex Halling	Kossuth Mg. Szövetkezet, Tevel
II. hely	407 kat. szám Béta apja: 16601 Rumba	Méneshirtok Rt., Mezőhegyes
III. hely	408 kat. szám Jutka apja: 13399 Makád Univari	Kossuth Mg. Szövetkezet, Tevel
Többször ellett tehenek		
I. hely	507 kat. szám Didi apja: 14084 Profil	Méneshirtok Rt., Mezőhegyes
II. hely	508 kat. szám Krisztina apja: 14500 Mindszenti Refrén Zitat	Kossuth Mg. Szövetkezet, Tevel
III. hely	506 kat. szám Csontos apja: 13760 Renger	Nagyvázsonyi Mg. Kft., Nagyvázsony

Díjazott tenyészállatok (fejt magyartarka)

Vemhesüsző		
I. hely	101 kat. szám apja: 13951 Német Hold	Petőfi Mg. Kft., Derecske
II. hely	107 kat. szám apja: 14588 Kocséri Rába Hillmann	Petőfi Mg. Kft., Derecske
II. hely	102 kat. szám apja: 15505 Kocséri Tajti O'Clock	Húshasznú Bt., Nyőgér
III. hely	105 kat. szám apja: 15510 Méneshirtok Tarka Profil	Béke Mg. Szövetkezet, Hajdúnánás
III. hely	103 kat. szám apja: 16242 Nyőgéri Váross Lejtős	Tordas-Gyuró Szövetkezet, Tordas
Anyatehén borjával		
I. hely	206 kat. szám apja: 12928 Lejtős Takt	Petőfi Mg. Kft., Derecske
II. hely	208 kat. szám apja: 12565 Larisch	Petőfi Mg. Kft., Derecske
II. hely	203 kat. szám apja: 12928 Lejtős Takt	Medve János, Ózd
III. hely	204 kat. szám apja: 15510 Méneshirtok Tarka Profil	Béke Mg. Szövetkezet, Hajdúnánás
III. hely	201 kat. szám apja: 15510 Méneshirtok Tarka Profil	Csákvári Mg. Rt., Csákvár

Díjazott tenyészállatok (nem fejt magyartarka)

hez képest gördülékenyen megtörtént. Ízlések, jól áttekinthetőek voltak a fejtáblák, és ami legalább ennyire fontos, időben a helyükön is voltak. Köszönet érte a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesülete munkatársainak. A gondozók szálláshelye, étkeztetésük, illetve szállításuk néhány a félreértésből eredő kisebb bonyadalomtól eltekintve szervezeten zajlott. Itt szeretném megköszönni szorgalmukat, lelkesedésüket és sok

esetben végtelen türelmüket, amely nélkül a szarvasmarha tenyészállat bemutató nyilvánvalóan nem kerülhetett volna ilyen színvonalon megrendezésre.

A show-bírálat napja egyből - a szó valódi értelmében - hideg zuhannyal indított, ugyanis ránk szakadt az ég. A kivitelezési hiányosságokból adódó következmények előre láthatóak voltak. A színvonalasan felkészített nagy értékű tenyészállatok felülről

a szigeteletlen tetőszerkezet, alulról pedig a rossz csapadékelvezetés miatt a vízben álltak, megközelítésük gumicsizma hiányában majdhogynem lehetetlen volt. A gondot tovább tetézte az alomanyag hiánya. A jövőben a tervezéskor nem kellene megfigyelni arról a már régen felfedezett fizikai tényről, hogy a víz mindig lefelé folyik és a legmélyebben fekvő helyen gyűlik össze. Némileg enyhítette a problémát, hogy este fából készült járdákat készítettek, amely a sárból eredő problémát megoldotta ugyan, de a takarmányozás technológiát teljesen felborította.

A leírtak ellenére példátlan összefogás jellemezte a szarvasmarha tenyésztőket. Mindenki tisztában volt azzal, hogy az ágazat nemzetgazdasági súlyát, jelentőségét csak közös erővel és összefogással tudjuk ország-világ elé tárni. Az érdeklődők színvonalas, jól előkészített fajtabemutatókat és nemzetközi mércével mérve is komoly show-bírálatokat láthattak. És itt érkezünk el a legfájóbb ponthoz. Az érdeklődés messze alulmúlta az ezt megelőző országos kiállításokat, sokak szerint az idei OMÉK még a 2000. évi seregszemlénél is gyengébben sikerült. Hiányzott az élelmiszeripar döntő része, holott tudjuk, hogy az állattenyésztés elválaszthatatlan a korrekt (!) és kiszámítható (!) feldolgozói háttértől. És természetesen nem képviseltette magát kellő súllyal a szakminisztérium sem. Ebből adódóan a kiállításról nem sok híradás készült és pesszimista véleményem szerint nem valósult meg az a szándék sem, hogy Budapest és a nagyvárosok lakosságának bemutassuk az agrárium és a vidéki Magyarország fontosságát és társadalompolitikai szerepét.

A látogatók száma alapján szomorúan állapíthatjuk meg, hogy sajnos nemcsak a juhászcutya maradt otthon...

A kiállítás a leírtak ellenére jó hangulatban zajlott, hiszen a szűk tenyésztőtársadalom fogékony az ilyen és ehhez hasonló szakmai rendezvényekre. Országos seregszemléről lévén szó igyekeztünk a fajta nemzetközi elismertségét is alátámasztani. A magyartarka fejtt és nem fejtt változatának bírálatát Dr. Josef Kucera a cseh Hegyitarka Tenyésztők Egyesületének ügyvezető igazgatója végezte. A díjazott egyedeket és tenyésztőiket a jobb áttekinthetőség érdekében táblázatban foglaltam össze.

A 74. OMÉK-on a magyartarka fejtt változatának tenyésztési Nagydíját és az ehhez járó 500.000 Forintos pénzjutalmat a

mezőhegyesi Ménesbirtok Rt. 507-es katalógus számú Didi nevű többlaktációs tehenre nyerte el, amelynek apja a 14084 Profil.

A magyartarka nem fejtt változatának tenyésztési Nagydíját pedig a derecskei Petőfi Mezőgazdasági Kft. érdemelte ki a fajta húshasznosítás irányának színvonalas bemutatásáért.

A fajta kiváló szaporodásbiológiai tulajdonságait és hosszú hasznos élettartamát reprezentálva a fajtabemutatókon felvezetésre került egy kettőshasznú tehéncsalád öt egyede Ráczné Gyalog Stefánia jáki gazdaságából és egy húshasznú borjas tehéncsalád a derecskei Petőfi Mg. Kft. tenyészetéből. A csodálatosan felkészített tenyészállatokért mindkét tenyésztő elnyerte a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének Különdíját. Az OMT Rt. Különdíját Ficsór Árpád dunaharaszti tenyésztőnk kapta, a legszebb, magyar tenyésztésű ciklusbikától származó vemhesüszőért. A díjazott tenyészállatok tenyésztőinek az Egyesület nevében szívből gratulálunk és reméljük, hogy még számtalan kiállításon mutathatjuk be szeretett fajtánk értékeit.

Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy az Egyesület által végzett szakmai munka elismeréseként kiérdemeltük az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet Állattenyésztési Különdíját, amelyet ezúton is szeretnénk megköszönni az OMMI vezetésének.

Végezetül az Egyesület munkatársai nevében köszönetet mondok tenyésztőinknek, a gazdaságok dolgozóinak, akik az ágazat nehéz helyzetében időt és energiát

nem kímélve felkészítették és bemutatták tenyészállataikat és áldozatos munkájukkal hozzájárultak ahhoz, hogy a szarvasmarha ágazat a súlyát megillető módon képviseltesse magát a 74. OMÉK-on: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény; Ficsór Árpád, Dunaharaszti; Kossuth Mg. Szövetkezet, Tevel; Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes; Nagyvásonyi Mg. Kft., Nagyvásony; Ráczné Gyalog Stefánia, Jáki; Rádóci Agrár Kft., Egyházasköd; OMT Rt., Gödöllő; Húshasznú Bt., Nyögr; Petőfi Mg. Kft., Derecske; Csákvári Mg. Rt., Csákvár; Béke Mg. Szövetkezet, Hajdúnánás; Medve János, Ózd; Tordas-Gyúró Szövetkezet, Tordas.

Nélkülük valóban nem valósulhatott volna meg ez a nagyszabású, a fajta tenyésztését hűen bemutató seregszemle.

Így ért véget ez az állatnak és embernek egyaránt hosszú nyúló országos kiállítás, amely sajnos csak a nevében volt országos méretű. A valóságban ugyanakkor alig közelítette meg egy-egy nagy hagyománnyal bíró regionális kiállítás színvonalát és látogatottságát. Minden felelős döntéshozó tanuljon a hibákból, hogy öt év múlva egy jól szervezett, az ágazat társadalompolitikai súlyához méltó kiállításra emlékezhessünk.

KEVESEBB VÁGÓMARHA 2005-BEN

Az Eurostat tájékoztatója szerint 2005-ben folytatódik a marhavágások több év óta tartó csökkenése. Az EU statisztikai hivatala az unió huszonöt országában 29,75 millió darab marhavágással számol, ez 700 ezer darabbal kevesebb a múlt évinél (30,44 millió darab), ami azt jelenti, hogy 2,3 százalékkal csökken a vágómarhák száma 2004-hez képest.

A 2004. évi állatszámolás adatai (88,68 millió darab) a szarvasmarha állomány csökkenését mutatták, a 2003 évinél 1,6 százalékkal kisebb állományt regisztráltak. 2003-ról 2004-re a szarvasmarhák száma 1,4 százalékkal esett vissza a régi tagországokban, ennek megfelelően 2004-ben 78,63 millió volt a szarvasmarhák száma.

2004-ben a régi tagországokból került ki a termelés 87 százaléka. A nagy termelő országok - Franciaország, Németország, Olaszország, Egyesült Királyság, Spanyolország, Írország - közül csak az olasz termelés bővülése várható 2005-ben. Ez a hat ország adta 2004-ben a tizenötök termelésének több mint 80 százalékát.

Az átlagosnál nagyobb csökkenés várható a vezető tagállamok közül Nagy-Britanniában és Németországban. A német vágási prémium 2005-ben megszűnt, emiatt a múlt évben előrehozták a vágásokat, így idénre kevesebb vágóállat maradt, a prognózisok szerint több mint 200 ezer darabbal lesz így kevesebb. A brit termelés 100 ezer darabbal marad el a múlt évitől. Franciaországban, ebben az évben már csak kisebb (100 ezer darab) visszaesés várható, a múlt évi 4,1 százalékos csökkenés után.

Ez évi prognózisok szerint Franciaország 6,89 millió (-1,3%), Németország 4,58 millió (-4,6%), Olaszország 2,93 millió (+1,7%), Spanyolország 2,30 millió (-0,9%) millió marhát vág. Egyesült

Királyság 2,12 millió (-5,1%), valamint Írország is 2 millió marhavágással kalkulál, 0,3%-os csökkenéssel. Hollandia marhavágásainak száma 2005-ben 1,41 millió (-2,4%) lesz. 1 millió alatti marhavágásokkal számol Belgium (0,94 millió, -0,3%) Ausztria (0,76 millió -1,4%). Dánia 0,58 milliós marhavágása 7%-kal lesz kevesebb, mint 2004-ben. Svédországban (0,49 millió) és Portugáliában (0,44 millió) nő a vágások száma 2,9 illetve 1,8%-kal. Finnország (0,30 millió) és Luxemburg (0,05 millió) sem tudja tartani a 2004-es szintet, a várható csökkenés 3,1 és 7,9 % lesz, viszont a Görögország (0,24 millió) 0,4%-kal többet fog vágni, mint tavaly.

Az új tagországokban is a termelés mérséklődését jelzi az Eurostat. A legnagyobb termelő, Lengyelország 100 ezer darabbal csökkenti kibocsátását, és a Cseh Köztársaság kivételével a többi új tagországban is kevesebb lesz a marhavágások száma. (A lengyel termelés az ír, a brit és a spanyol termelés közelében helyezkedik el.)

A tizek közül legtöbbet (2,1 millió) vág Lengyelország, de 4,4 %-kal kevesebbet, mint 2004-ben. A Cseh Köztársaság

növeli vágásainak (0,45 millió) számát 0,2%-kal. Litvánia (0,34 millió) 1,1%-kal, Magyarország (0,21 millió) 1,3%-kal, Lettország (0,14 millió) 0,6%-kal, Észtország (0,08 millió) 2,5%-kal, Málta (0,004 millió) 8,9%-kal csökkenti az idei marhavágások számát. Szlovénia (0,17 millió) ugyanannyit vág, mint tavaly

A francia hústanács, az Ofival előrejelzése szerint az EU marhahús piacán aggasztó jelek mutatkoznak. Már a tavalyi termelés sem fedezte a közösség szükségletét, erre az évre újabb 2 százalékos termelés visszaeséssel lehet számolni. 2005 első két hónapjában a marhahús termelői ára 11 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakának árát. Néhány tagországban (Hollandiában, Németországban) az áremelkedés 30 százalék körüli volt.

Bővebb információkat a szerzőknél, illetve az Agrár Európa Nemzetközi Agrárgazdasági Hírlevelében talál.

Dr. Szmodics Tibor nyugalmazott minisztériumi főtanácsos

*"Milyen kulturált az az ország,
amelynek 500-nál több sajtífélsége van,
de mily nehéz egy ilyen sokizlésű népet kormányozni."
(Charles de Gaulle, szabad fordítás)*

EMLÉKEZÉSEK

6. FRANCIAORSZÁG

Az itt járt magyarok Párizst a "fény városaként", Lyont a champagnet, a pezsgő, a csatateret hazájaként, Frankhont a normandiai dús réteken legelő tehenek, vagy füstölő gyárkémények vidékeként tartják nyilván. Másokat a csúcsíves székes-egyházak, a pompás paloták (Loire-völgyének) szépsége ragadja meg. A tudomány és a művészet kedvelőit a festők alkotásai, gazdag kultúrkincsei (pl. Louvre), történelmi hagyományai vonzzák. Mindezeket túl az ide látogató mezőgazdasági szakembereket az agrárium azóta is változó sokfélesége érdekli.

Én a 60-as évek helyzetéről szólhatok. Akkoriban, az EGK országok növekvő sorában itt termelték a legtöbb húst és tejet, de jelentős volt az alma és bortermelés is. Az ország 55 millió ha összterületéből 35 millió mezőgazdasági művelésbe vont. Ebből 38 %-on takarmányt termeltek, míg 23 % a rétekre, legelőkre jutott. A mezőgazdaság két főágazatán 60-65 %-ban az állattenyésztés osztozott a növénytermeléssel. A speciális termelési zónákban a szövetkezeti termelés növekvő irányzatú.

Franciaország 20 milliós szarvasmarha állományában jelentős a tejtermelő fajta aránya, de a világhírű hústermelő fajta (2,5 millió charolais és 0,75 millió limousin, stb.) tenyésztése, hústermelése és annak a nemzetközi piacokon is keresett értékesítése is kimagasló. A termelt tej jó része fogyasztási tej és tejtermék formájában értékesül, de kiemelkedő hányadát sajttá érik.

Általában fejlett legelőgazdaságuk, az állatok kötetlen tartását választva, de akkoriban még a zárt istállóban tartás is elterjedt. Viszonylag kevés, zárt tartású, jól gépesített tehenistállót láthatott az ide látogató. A jól kiépült mesterséges termé-

kenítő hálózat munkáját, főleg a húshasznú állományokban, a természetes feedetetés jól kiegészíti. A tenyésztésszervezés tudományosan megalapozott: a fajta-tenyésztő egyesületek ebben jelentős részt vállaltak.

A francia hegyitarkák aránya mintegy 12 %, amelyet jól elválasztható típusban tenyésztettek: a Pie Rouge de l'Est Kelet-Franciaország nagytestű (140 cm marmagasságú, 700 kg tehénsúlyú) kettőshasznosítású marhája évi 3800 kg (3,7 % zsír) termeléssel. Montbeliarde főleg tej-hús típusú marhát Dombs, Heute-Saone és Jura tartományban tenyésztik (136-138 cm marmagasságú, 650-700 kg tehenek átlagtermelése 4300 kg (3,7 %)). Hazai kipróbálását Guba Sándor szorgalmazta.

Abondance középnagytestű, elsősorban hegyvidéki tartáshoz igazodó, inkább tejtermelő típusú szarvasmarha. Tenyésztési területe az Észak-Alpoktól Közép-Franciaországig terjed. A 130 cm marmagasságú, 580-610 kg súlyú tehenek átlagosan 3,500 kg (3,75 % zsírtartalmú) tejet termelnek.

A Világszövetség 1982-es kiadványa szerint 2000 millió hegyitarkát 40000 gazdaságban tartanak, üzemenként 20-25 tehenel. A megjelölt tenyésztési irány 70:30 % tej - hús arányú.

Számomra emlékeztet az 1967-ben Dijonban rendezett 6. Európai Tarkamarha Tenyésztők Kongresszusa, amelyen Guba S. és Németh L. társaságában hivatalos küldötként volt szerencsém résztvenni. Az ősi város a XIV. században Párizssal és Avignonnal együtt egykor főváros volt, ami a Bourbonok idején számos értékkel gyarapodott. Ma mintegy 160000 lakosú egyetemi város, püspökségi- és megyeszékhely, a burgundiai csatorna mentén fekvő vasúti gócpont. Mustár és ribiszke termeléséről, boráról, élelmiszeriparáról jól ismert.

A kongresszus kitűnő előadásokkal

az ősi egyetem falai között volt. Este egy közeli pincészetben, a több száz ízletes sajtífélséggel roskadáig megrakott asztaloknál, majd a legjobb Champagne-i Burgundi borok gazdag kínálatával tették próbára a szíves vendéglátók "állóképességünket". Újabb barátságok születtek, a régi barátságok pedig még jobban elmélyültek a hangulatos estén.

A következő napokon rendőri felvezetéssel kényelmes autóbuszokon szállítottak a több helyi kiállítás színhelyére, vagy közép- és nagygazdaságok tenyészteteibe, ahol nemcsak a szép állatokban gyönyörködhattunk, de megerősítették bennünket a francia vendéglátás sikerében is. Hosszú, öt napos út Desancon, Grenoble, Chamburg és Nancy érintésével, a svájci határ átlépésével Genfbe vezetett, ahol búcsúebéden, a táj szépségeiben gyönyörködve, köszönetet mondhattak Francois Spindler főosztályvezetőnek, a kongresszus kitűnő szervezőjének.

Charolais Világkongresszus 1973 szeptemberében Vichy-ben

A külkereskedelmi szervek jól érzékelték, hogy Magyarországon az 1972. évi, szarvasmarha-tenyésztés fejlesztéséről szóló határozat milyen folyamatot indított meg az ágazat szakosodásában. Így a hús irányú specializáció érdekében folytatott heves vitába a francia Charolais-tenyésztők Egyesülete is "ringbe szállt". Ennek jegyében megfigyelőként a Világkongresszusra - egy húsiipari szakmérnök társammal együtt - meghívást kaptunk a jeles rendezvényre. A vendéglátók még emlékeztek a 60-as évek elején - kísérleti célból importált, néhány egyedből álló charolais törzs megvásárlására, amit Németh L. kezdeményezett, és Tataremetesen elhelyezett.

A II. világháborút követő években a fajta jelentős hírnévre tett szert, így az állomány mintegy 25-30 %-kal, az export

lehetőségek bővülésének köszönhetően, nőtt. Európa csaknem minden államába tenyészállatokat (spermát) importáltak, de bőven jutott a tengeren túlra is. Zömmel apai vonalként haszonállat előállító keresztezési célokra, az élősúly növelésére, a testformák javítására, a hizékony-sági tulajdonságok jobbítására sikerrel felhasználják. Ezért hazánkban a Léhi, a Nagykunsági, stb. állami gazdaságokban törzstenyészeteket is kialakítottak.

A kongresszuson elhangzott előadások, üzemlátogatások, vágóhídi tapasztalatok alapján néhány legfontosabbat felsorolok:

- A meglehetősen igényes fajtát Franciaország közép-ső, enyhe éghajlatú vidékein a gazdag legelőkön tartják az év nagy részében. Télen színekben, régi istállóban helyezik el a teheneket borjaikkal együtt. A tehenek mintegy 135 cm marmagasságúak, 850-900 kg súlyúak, míg a bikákra a 141-145 cm marmagasság, 1200-1300 kg élősúly a jellemző.
- A törzskönyvezést és a tenyésztési ada-

tok gyűjtését a Herd Book szervezetek, valamint a Charolais Fajtaegyesület (Nevers központtal) ellenőrzik és feldolgozzák. A tenyésztési cél az, hogy a tenyészborjak 20 hónapos korukra elérjék a 400, a hízók pedig a 600 kg élősúlyt, mintegy 65-80 %-os vágókitermeléssel. Előnyének mondják nagy növekedési erélyét, az ikerellések gyakoriságát (3 % körül); törekednek a korábbi tenyésztésbevitelre, a szaporulati mutatók további javítására.

– A tenyésztőmunka irányítása az 1950-ben létesült Országos Állattenyésztési Kutató Központban (CNRZ), a Párizstól 30 km-re lévő Vonen Isas -ban van, de fiókállomások behálózják egész Franciaországot. Az Országos Mezőgazdasági Intézettel és annak korszerűen felszerelt osztályaival szorosan együttműködnek. Mesterséges termékenyítő állomások már akkor az európai mezőny élvonalához tartoztak, ahol már akkor "in vitro" termékenyítések és szaporodásbiológiai kísérletek folytak.

– Lehetőségünk volt a korszerű vágóhidak és húsipari laboratóriumok megisme-

résére. Tapasztalataim alapján akkor már sokkal könnyebb szívvel adtam ki az export és keresztezési engedélyeket, ha azok indokoltak voltak.

Végül Vichy, híres gyógyhely, mintegy 250 szállodával. A fő szezonban mintegy 14 ezer szoba fogadja az ide látogatókat. Az arra rászoruló, reumában és emésztőszervi megbetegedésben szenvedő 12, eltérő hőfokú gyógyforrás vizétől remélheti bajai javulását. (Hajdan Pétain-Kormány székhelye volt.) Az árnyas fák alatt, vagy a fedett sétányokon hullámmzik az elegáns vendégek sokasága. Az Allier partján szép park és a Sporting Club strandja, sportlétesítményei jó kikapcsolódást kínálnak.

Engem Vichy mégis a monarchiai idők híres gyógyhelyeire (Karlsbad, Bad Ischl) emlékeztet, ahol elegáns párok a térzenét hallgatva sétálgattak, vagy a pihenő "öregúrak" a gyógyító vizet kortyolgatták. Ezt láthatjuk ma is az elegáns Vichy-ben!

KIEMELT PÁRTOLÓ TAGJAINK

ALLTECH HUNGARY Kft.

1107 Budapest, Szállás u. 5.

HUNLAND TRADE Kft.

2347 Bugyi, Ráda puszta

SANO MAGYARORSZÁGI Kft.

8000 Székesfehérvár, Gugásvölgyi u. 15.

TAURINA-KANIZSA Kft.

8800 Nagykanizsa, Szent Flórián tér 18.

PÁRTOLÓ TAGJAINK

AGRO-LEGATO Kft.

1134 Budapest, Lőportár u. 16.

ALFA-NATURA Kft.

4400 Nyíregyháza, Új u. 7.

BENTLEY Magyarország Kft.

2040 Budaörs, Puskás Tivadar u. 4.

BOVIMARKET Kft.

1033 Budapest, Vörösvári u. 97.

DÉLI-FARM Kft.

6712 Szeged, Kettőshatári u. 6.

DUNA-BŐR Kft.

6320 Solt, Kossuth u. 65.